

Реагування УВКБ ООН у сфері захисту

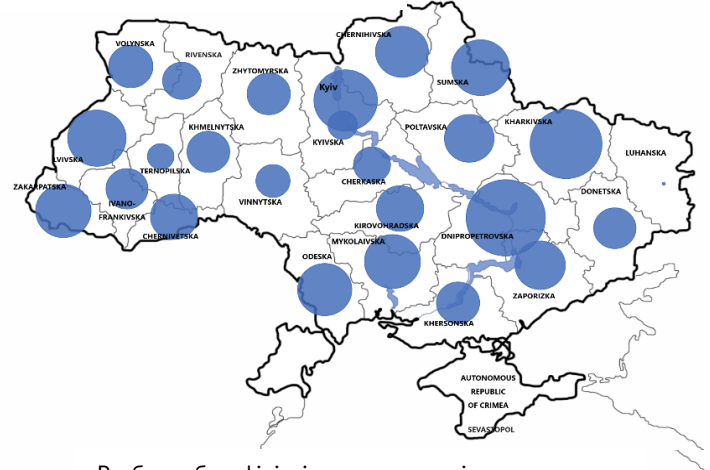
- Реагування УВКБ ООН та наших партнерів у сфері захисту – це заходи, які надають індивідуальну підтримку тим, хто її найбільше потребує. Вони спрямовані на зміцнення інклюзивних національних систем і послуг, а також заохочують участь внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і осіб, які повертаються, у прийнятті рішень, які їх стосуються.
- Реагування у сфері захисту доповнює, зміцнює та посилює спроможність національних служб захисту надавати послуги населенню, яке потребує допомоги, відповідно до Меморандумів про взаєморозуміння, укладених з міністерствами та обласними органами влади.
- Реалізуючи заходи у сфері захисту, ми працюємо безпосередньо зі спільнотами, у тому числі з нашою мережею, яка налічує близько 550 громадських організацій, близько 100 Рад у ВПО та переважно місцевими партнерами з НУО. У 2025 році УВКБ ООН співпрацює з 14 національними партнерами.

- У першому півріччі 2025 року **реагуванням УВКБ ООН у сфері захисту охоплено 284 808 осіб**. Із цієї кількості 75% становлять жінки, 34% – люди віком понад 60 років, а 10% – неповнолітні. 26 000 осіб, які отримали підтримку, – це люди з інвалідністю.
- УВКБ ООН та партнери сприяли просуванню змін у законодавстві та політиці через **99 адвокаційних заходів**, спрямованих на покращення доступу до прав і послуг для вимушено переміщених осіб та осіб без громадянства.
- Також було підтримано **667 організацій громадянського суспільства**, організацій громадянського суспільства та рад ВПО, а **125 урядових структур отримали технічну допомогу**.
- Доступ до послуг був покращений для **22 441 осіб, які проживають у місцях тимчасового проживання**. Серед них 35% – люди похилого віку, а 7 000 осіб – це люди з інвалідністю.

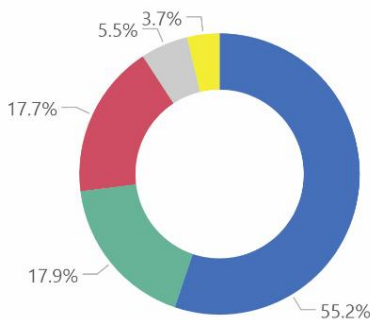

28 та 29 квітня 2025 року УВКБ ООН разом зі своїм національним партнером **Благодійним фондом «Стабілізаційний супорт сервісез» (SSS)** вперше зібрали представників рад ВПО Херсонської області на регіональному форумі. Їхній досвід і роль, з огляду на постійні обстріли, суттєво відрізняються від діяльності інших рад ВПО. Форум був присвячений обговоренню їхньої ролі та шляхів надання ефективної підтримки.

Регіональне покриття

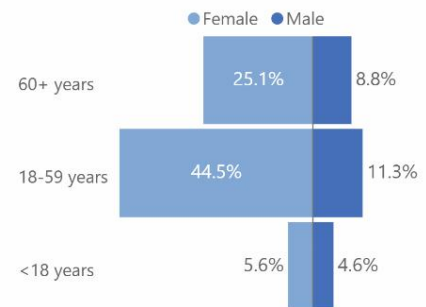

Огляд заходів реагування у сфері захисту

- Захист на рівні спільнот
- Соціальні та психосоціальні послуги
- Правова допомога та посилення систем
- Захист дітей
- ГЗН

Розбивка бенефіціарів за статтю та віком

*Цифри можуть бути скориговані після верифікації.

Підтримка національної системи захисту

Метою УВКБ ООН є підтримка та зміцнення національної системи захисту внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих від війни осіб, шукачів притулку, біженців, а також осіб без громадянства. Для досягнення цієї мети, ми тісно співпрацюємо з урядовими партнерами на центральному та місцевому рівнях і зміцнюємо роль громад, які з початку війни активізувалися і стали першими хто реагує на потреби постраждалих. Наша робота на підтримку національної системи захисту сприяє локалізації та більшій стабільності нашої реакції захисту.

У 2025 році **основними урядовими партнерами програми захисту УВКБ ООН** є Офіс Президента, Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності, його регіональні департаменти соціального захисту населення та центри надання соціальних послуг, Міністерство розвитку громад і територій, Міністерство юстиції разом із центрами безоплатної правової допомоги та органами державної реєстрації актів цивільного стану, Міністерство закордонних справ та його консульські служби, Державна міграційна служба, Державна прикордонна служба Міністерства внутрішніх справ, а також Національний координаційний центр з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, створений під патронатом Першої леді. Крім того, УВКБ ООН підтримує тісну співпрацю з Офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Тимчасовою спеціальною комісією Верховної Ради з питань внутрішнього переміщення.

ОСНОВНІ ПОДІЇ – II квартал 2025 року

Наша робота на кордонах

З середини березня 2022 року УВКБ ООН та його партнери — Право на захист (R2P), NEEKA та «Десяте квітня» — здійснюють моніторинг ситуації на кордонах і постійно присутні на 30 пунктах перетину між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. У першій половині 2025 року було опитано понад 11 600 осіб, які виїжджали з України або поверталися до неї. Місячні звіти з моніторингу кордонів та щоквартальні інформаційні дашборди УВКБ ООН відображають тенденції та моделі транскордонної мобільності, а також потреби у сфері захисту, що дозволяє краще планувати реагування. Присутність УВКБ ООН також дозволяє надавати безпосередню підтримку людям на кордоні, зокрема консультації з питань захисту, надання інформації, юридичну допомогу та соціальний супровід. У першій половині 2025 року партнери УВКБ ООН надали таку підтримку понад 5 000 особам на кордонах. Крім того, УВКБ ООН спільно з «Право на захист» систематизував свою присутність на пункті пропуску «Мокрани – Доманове» на кордоні між Білоруссю та Україною. Починаючи з серпня 2024 року, кількість українців, які прибувають із тимчасово окупованих територій, Білорусі та РФ через цей гуманітарний коридор, зростає. У першій половині 2025 року 2 565 осіб прибули цим маршрутом, переважна більшість — з тимчасово окупованих територій. УВКБ ООН та його партнери надають юридичну та соціальну підтримку українцям, які прибувають цим маршрутом.

Надія вдаліні від дому

Олена та Олександр залишили свій дім у сільській місцевості поблизу Маріуполя та здійснили складну подорож через Росію та Білорусь, щоб потрапити в Україну через гуманітарний коридор на закритому пункті пропуску в Домановому, Волинська область. Вони — серед 2 565 українців, які в першій половині 2025 року прибули з тимчасово окупованих територій, Росії або Білорусі цим маршрутом. «Нам сумно, що довелося, ймовірно, назавжди залишити наш дім, але ми щасливі, що нарешті опинилися тут», — каже Олена. Подорож була нелегкою — обом знадобилася юридична підтримка для отримання документів на повернення та нових українських документів по прибутті. «Було багато невизначеності, але тепер ми можемо почати життя знову», — додає Олександр, показуючи новий паспорт громадянина України, який символізує для нього нову надію вдаліні від дому.

Зменшення та попередження безгромадянства з акцентом на меншини

У 1994 році УВКБ ООН розпочало свою діяльність в Україні з допомоги депортованим кримським татарам. Понад 30 років потому скорочення та попередження випадків безгромадянства залишається пріоритетним напрямом, особливо в умовах війни, окупації та масового переміщення, які збільшують ризики втрати або відсутності громадянства. У першій половині 2025 року УВКБ ООН та його партнери працювали у 15 областях України, надаючи підтримку особам без громадянства та тим, хто перебуває в зоні ризику. Юридична допомога була надана 1 862 особам, включно з особами без громадянства, людьми з невизначеною громадянською приналежністю і тими, хто піддається ризику безгромадянства, з яких 41% — жінки. Усі вони отримали правову підтримку з питань: оформлення особистих документів, підтвердження громадянства, участі в процедурі визначення статусу безгромадянства. 239 осіб вже отримали документи, що підтверджують їхнє громадянство або статус особи без громадянства. УВКБ ООН приділяє особливу увагу зменшенню безгромадянства серед представників меншин. У співпраці з партнером NEEKA було реалізовано пілотний проєкт із документування ромського населення за участі Офісу Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, за підтримки Ради Європи. У межах цього пілоту: 159 осіб отримали підтвердження громадянства та паспорти, 83 дитини — свідоцтва про народження. Проєкт був спрямований на розробку рекомендацій щодо спрощених процедур документування, адаптованих до потреб цієї спільноти. У травні УВКБ ООН також провело зустріч із постійною представницею Президента України в Автономній Республіці Крим Ольгою Куришко для обговорення подальшої співпраці.

Посилення заходів у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки

УВКБ ООН впроваджує заходи з підтримки психічного здоров'я та психосоціальної допомоги (ПЗПСП) у межах загальнонаціональної програми захисту, адаптованої до потреб внутрішньо переміщених осіб та інших осіб, які постраждали внаслідок війни, особливо тих, хто перебуває в зоні ризику. Інтервенції ПЗПСП доповнюються іншими послугами захисту — юридичною допомогою та соціальною підтримкою, що дозволяє комплексно реагувати на потреби людей, які найбільше постраждали від війни та переміщення. У першій половині 2025 року, у консультації з Національним координаційним центром з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки (ПЗПСП), УВКБ ООН переглянуло свою присутність у сфері ПЗПСП, щоб визначити пріоритети подальшої роботи. На підтримку Національної дорожньої карти з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, УВКБ ООН впроваджує тривекторний підхід, що включає: (1) надання послуг ПЗПСП, адаптованих до потреб найбільш уразливих переміщених осіб; (2) розбудову потенціалу в галузі громадоорієнтованих підходів до ПЗПСП та масштабованих інтервенцій; (3) зміцнення стійкості, зокрема запобігання професійному вигоранню місцевих фахівців. У першій половині 2025 року понад 33 000 осіб отримали підтримку через заходи ПЗПСП або пройшли навчання з громадоорієнтованих підходів до ПЗПСП чи масштабованих інтервенцій. УВКБ ООН у співпраці з партнерами впроваджує заходи ПЗПСП у різних контекстах, зокрема в прифронтових районах і надзвичайних ситуаціях, транзитних зонах та регіонах, що приймають переміщених осіб. Послуги надаються через мобільні команди, евакуаційні автобуси, на транзитних об'єктах, у зонах прийому, громадських або багатофункціональних центрах захисту, а також через інші платформи надання послуг, зокрема центри життєстійкості та інші безпечні простори.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ МАСОВОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ

Ситуація з масовим внутрішнім переміщенням стала випробуванням для системи соціального захисту України. Люди, які були змушені покинути свої домівки, втратили своє майно, соціальне оточення та активи — і багато хто з них тепер потребує соціальної допомоги або послуг, яких не потребував до переміщення. Дані [Опитування з питань захисту в Україні](#) підтверджують, що ВПО все більше покладаються на соціальну допомогу та послуги, але при цьому стикаються з посиленими бар'єрами в доступі до них.

У межах формування стійкої, інклюзивної та здатної реагувати на кризи системи соціального захисту, програма захисту УВКБ ООН: (а) надає юридичні, соціальні та психосоціальні послуги і підтримку безпосередньо тим, хто перебуває в зоні найбільшого ризику; (б) інвестує в громадоорієнтовані механізми захисту, які забезпечують базову соціальну підтримку та сприяють соціальній інтеграції й згуртованості; (в) сприяє зміцненню національної системи соціальних послуг. З урахуванням демографічної реальності — старіння населення та зростання кількості людей з інвалідністю - програма захисту УВКБ ООН приділяє особливу увагу літнім людям та особам з інвалідністю, які перебувають у стані переміщення.

Для подальшого зміцнення системи соціальної підтримки ВПО УВКБ ООН визначило такі пріоритети на другу половину 2025 року:

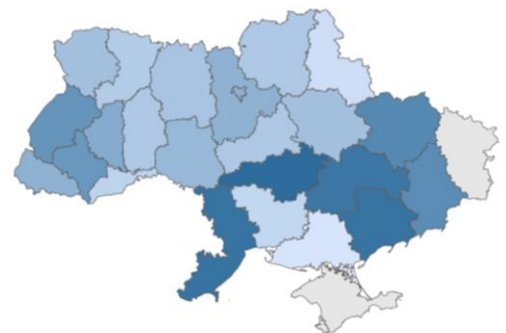

Олександр, який має інвалідність, виїхав із Лисичанська на Луганщині після того, як його дім було зруйновано внаслідок війни. Нині він налагоджує життя у селі Стріх Львівської області в закладі підтриманого проживання, який був відремонтований УВКБ ООН разом із партнерською організацією «Рокада». Соціальний працівник «Рокади» надає Олександрові та іншим мешканцям соціальну підтримку та консультування.

Підтримане проживання є однією з соціальних послуг, яка потребує адаптації до умов внутрішнього переміщення та системного посилення. УВКБ ООН активно співпрацює з Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності, його департаментами соціального захисту та центрами надання соціальних послуг, щоб адаптувати цю послугу до потреб літніх людей і людей з інвалідністю, які зазнали переміщення, та знизити ризики інституціоналізації після втрати дому.

© УВКБ ООН / Аліна Коваленко, червень 2025 рік

- **Підтримка створення «шляху ВПО»:** «Шлях ВПО» є візією та стратегічним пріоритетом перейменованого Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності. Він передбачає реформу реєстру ВПО, яка має стати відправною точкою для злагодженого, доступного та спеціалізованого реагування держави на потреби переміщених осіб. УВКБ ООН надає підтримку Міністерству в реформуванні підходів до реєстрації ВПО та створенні «шляху ВПО».
- **Проведення «аудиту соціальних послуг в умовах переміщення»:** Соціальні послуги не були створені для ситуацій масового переміщення. У рамках підтримки реформи соціальних послуг УВКБ ООН проведе аудит соціальних послуг з урахуванням переміщення, щоб визначити необхідні зміни та адаптації. Зокрема, буде розглядатися застосування принципу «гроші йдуть за людиною» для фінансування соціальних послуг.
- **Адаптація соціальних послуг до потреб літніх людей і осіб з інвалідністю:** Спираючись на пілотні проекти соціальної адаптації у двох санаторіях — у Трускавці та Миргороді, УВКБ ООН спільно з Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності адаптує найбільш релевантні соціальні послуги для літніх людей та осіб з інвалідністю у стані переміщення, зокрема послуги соціальної адаптації та підтриманого проживання.
- **Продовження формування базової моделі соціальної підтримки:** УВКБ ООН підтримує мережу з понад 550 громадських ініціатив і громадських організацій (ГО) та понад 100 волонтерів з громад, так званих соціальних фасилітаторів. Ці громадоорієнтовані механізми захисту надають базову соціальну підтримку та сприяють соціальній інтеграції та згуртованості в громадах, доповнюючи державну систему соціальних послуг. Ця базова модель соціальної підтримки, що використовує потенціал громад, часто надає незамінну допомогу ВПО та іншим особам, які її потребують, і водночас зменшує навантаження на перевантажену систему соціальних послуг.

Кількість підтриманих громадських організацій (СВО) за областями з початку повномасштабного вторгнення до липня 2025 року

Моніторинг захисту та пошуку рішень

Діяльність УВКБ ООН та його партнерів із моніторингу у сфері захисту та пошуку рішень охоплює три основні напрями:

- Моніторинг ситуації із захистом внутрішньо переміщених осіб (ВПО)**, тих, хто повернувся, та інших осіб, постраждалих від війни в Україні, здійснюється через здійснюване двічі на рік опитування з питань захисту, впроваджене у партнерстві з Офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та в рамках системи моніторингу захисту, якою керує кластер із захисту. Крім того, УВКБ ООН і партнери здійснюють правовий моніторинг, щоб підтримати адвокацію.
- Прикордонний моніторинг** здійснюється на 30 міжнародних пунктах пропуску між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Спеціалісти з моніторингу кордону надають інформацію, правову допомогу, консультації з питань захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках міжнародного захисту, а також тим, хто повертається в Україну. УВКБ ООН також систематизувало свою моніторингову присутність у Домановому для відстеження прибуття осіб з тимчасово окупованих територій. Звіти доступні [тут](#).
- Моніторинг намірів і перспектив біженців з України, осіб, які повернулися, та внутрішньо переміщених осіб (ВПО)** здійснюється з метою формування планування, орієнтованого на людину, надання актуальної інформації через платформу «Україна - дім», а також підтримки осіб, які повертаються, у процесі досягнення сталого рішення. Ознайомитися з останніми результатами опитування можна [тут](#), також доступні відібрані [мікродані](#).

Результати моніторингу використовуються для планування програм УВКБ ООН і допомагають визначити тих, хто їх найбільше потребує. Результати також поширюються через відповідні координаційні платформи для інформування ширшої гуманітарної допомоги та реагування на відновлення.

У партнерстві з Офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, УВКБ ООН разом із Кластером із захисту, «Донбас SOS», Право на захист (R2P), «Десяте квітня» (ТТА), НЕЕКА та «Рокадою» підготували **перше Опитування з питань захисту в Україні**, яке надає огляд доступу ВПО до прав і державних послуг, виділяє окремі групи ризику та містить інформацію, що сприятиме пошуку сталих рішень у сфері переміщення.

Опитування аналізує сприйняття безпеки, спроможність до евакуації, проблеми психічного здоров'я, єдність сім'ї та свободу пересування, права на житло, землю та майно, доступ до базових потреб і послуг, цифровий доступ, доступ до фінансових послуг, а також до системи державного соціального захисту, питання соціальної інтеграції та доступу до правосуддя.

Опитування містить рекомендації для різних органів влади, а також гуманітарних і відновлювальних структур, спрямовані на вдосконалення системи захисту та пошуку рішень для ВПО, покращення механізму евакуації, відновлення прав на житло, землю та майно, а також усунення бар'єрів у доступі до прав і послуг. Зокрема, опитування містить низку рекомендацій щодо посилення та адаптації системи соціальних послуг, щоб зробити її більш відповідною до потреб в умовах переміщення, а також для врахування під час розробки Національної стратегії соціальних послуг.

Ознайомитися з першим Опитуванням з питань захисту в Україні можна [тут англійською](#) та [українською мовою](#).

ДОНОРИ

УВКБ ООН вдячне за важливу підтримку, надану нашими головними державними донорами, а також за щедрі внески від окремих осіб і приватного сектору, а також тих, хто зробив внесок у програми УВКБ ООН за допомогою цільових і нецільових коштів.

ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ:

- Завітайте на [портал даних по Україні](#), щоб отримати більше інформації [тут](#).
- Відвідайте [веб-сайт УВКБ ООН в Україні](#) [тут](#).

КОНТАКТИ:

- Ніна Шрепфер, помічник Представника з питань захисту, УВКБ ООН в Україні schrepfe@unhcr.org

Звертайтеся на гарячу лінію **УВКБ ООН** за номером **0-800-307-711** для зворотнього зв'язку і отримання поради щодо допомоги та послуг.